

2023/0397(COD)

24.1.2024

ONTWERPADVIES

van de Commissie internationale handel

aan de Commissie buitenlandse zaken en de Begrotingscommissie

inzake het voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot oprichting van de hervormings- en groeifaciliteit voor de Westelijke Balkan

(COM(2023)0692 – C9-0408/2023 – 2023/0397(COD))

Rapporteur voor advies: Helmut Scholz

PA_Legam

BEKNOPTE MOTIVERING

De Europese Unie heeft een alomvattend beleid ontwikkeld ter ondersteuning van de geleidelijke toetreding van de landen van de Westelijke Balkan: Albanië, Bosnië en Herzegovina, Kosovo, Montenegro, Noord-Macedonië en Servië. Het doel van dit proces is de democratische, economische en sociale vooruitgang in de landen die toetreding tot de EU ambiëren te stimuleren, om zo intensievere samenwerking en grotere stabiliteit in Europa te bevorderen.

De Europese Unie is net als de betrokken landen volledig overtuigd van het Europese perspectief van de landen van de Westelijke Balkan, van onze nauwe culturele, historische en geografische banden en van onze samenwerking op een aantal belangrijke gebieden.

De Westelijke Balkan is in hoge mate blootgesteld geweest aan recente crises zoals de COVID-19-pandemie, de migratie van grote aantallen jonge inwoners en de economische problemen die zijn verergerd door de Russische agressie in Oekraïne. De bevolking van de Westelijke Balkan heeft een koopkracht die schommelt tussen een derde en de helft van de gemiddelde koopkracht in de Europese Unie.

De rapporteur steunt de conclusies van de top EU-Westelijke Balkan van 13 december 2023. De Europese Unie bevestigde daarbij nogmaals dat zij zich ondubbelzinnig zal inzetten voor de toekomstige toetreding van de landen van de Westelijke Balkan tot de Europese Unie, en drong aan op een versnelling van het proces op basis van de gemeenschappelijke waarden van democratie en de rechtsstaat, de uitvoering door de partners van geloofwaardige hervormingen, en eerlijke conditionaliteit.

Om deze inzet kracht bij te zetten, verleent de EU aanzienlijke hulp en financiële steun aan de regio. Op die manier kan de geleidelijke integratie in de eengemaakte markt plaatsvinden, voorafgegaan door nauwe samenwerking, Europese steun en regionale integratie (als voorbereidende maatregelen). Het verbeteren van onze handelsbetrekkingen zal ook een belangrijke factor zijn om deze gezamenlijke inspanning in de toekomst te doen slagen.

In het kader van de hervormings- en groeifaciliteit voor de Westelijke Balkan zal de financiële bijstand aanzienlijk worden verhoogd. Met de financiering uit de faciliteit zullen hervormingsprogramma's in de Westelijke Balkan worden ondersteund, waarbij de nadruk ligt op sociaal-economische en fundamentele hervormingen, waaronder de rechtsstaat en gerichte investeringen.

Voor de periode 2024-2027 bedragen de middelen van de faciliteit 6 miljard EUR voor twee soorten steun: 2 miljard EUR in de vorm van niet-terugbetaalbare steun en 4 miljard EUR in de vorm van door de Europese Unie verstrekte concessionele leningen. De rapporteur is ingenomen met deze financiële toezegging, maar is zelf eerder voorstander van een verhoging van de niet-terugvorderbare steun en flexibiliteit met betrekking tot de conditionaliteit van leningen.

Het voorstel van de Commissie omvat robuuste conditionaliteit door de vrijgave van middelen afhankelijk te stellen van de verwezenlijking van de doelstellingen van de vooraf goedgekeurde hervormingsagenda's. Volgens de rapporteur vereist een dergelijke aanpak een grote mate van flexibiliteit en aandacht voor de recente crises waarvan de gevolgen zich nog

steeds laten voelen in de landen van de Westelijke Balkan. De rapporteur benadrukt ook dat het noodzakelijk is deze ambitie afhankelijk te stellen van een verbetering van de sociale en arbeidsomstandigheden, duurzame ontwikkeling en de bestrijding van ongelijkheden, met name tussen mannen en vrouwen.

Alle investeringen moeten bijdragen tot de bredere doelstelling om de regio te helpen de overgang te maken naar een groene, klimaatneutrale, veerkrachtige, digitale en inclusieve economie. De rapporteur dringt erop aan prioriteiten toe te kennen aan de verschillende doelstellingen, waarbij met name de doelstellingen die verband houden met de waarden die wij delen en die de fundamentele van het uitbreidingsproces verder zullen versterken van belang zijn. In dit verband gaat het onder meer over de rechtsstaat, democratie, eerbiediging van de mensenrechten en de fundamentele vrijheden door de bevordering van een onafhankelijk rechtssysteem, de bestrijding van fraude, corruptie, georganiseerde misdaad, witwassen, belastingontduiking en -fraude, eerbiediging van het internationaal recht, vrijheid van de media en academische vrijheid, alsook een gunstig klimaat voor het maatschappelijk middenveld, bevordering van sociale dialoog, bevordering van gelijkheid tussen mannen en vrouwen, non-discriminatie en verdraagzaamheid, om de eerbiediging van de rechten van personen die tot minderheden behoren te waarborgen en te versterken.

Aan de ene kant moet dit programma de economieën van de Westelijke Balkan in staat stellen naar elkaar toe te groeien en hun normen in overeenstemming te brengen met die van de Europese Unie, maar het is ook nodig om naast het op elkaar afstemmen van onze economieën aandacht te hebben voor een versterking van onze partnerschappen op het gebied van cultuur, onderwijs, de academische wereld, onderzoek en de creatieve sector. De rapporteur is ervan overtuigd dat er ook naast het versterken van onze economieën een aanzienlijk potentieel is voor nauwere betrekkingen en een betere onderlinge verstandhouding.

AMENDEMENTEN

De Commissie internationale handel verzoekt de Commissie buitenlandse zaken en de Begrotingscommissie, als bevoegde commissies, het onderstaande in aanmerking te nemen:

Amendement 1

Voorstel voor een verordening Overweging 12 bis (nieuw)

Door de Commissie voorgestelde tekst

Amendement

(12 bis) De activiteiten in het kader van de faciliteit moeten de lopende inspanningen om inkomensongelijkheid terug te dringen ondersteunen, teneinde sociale inclusie en duurzame groei op

lange termijn te stimuleren.

Or. en

Amendement 2

Voorstel voor een verordening Overweging 12 ter (nieuw)

Door de Commissie voorgestelde tekst

Amendement

(12 ter) De activiteiten in het kader van de faciliteit moeten, waar mogelijk, kmo's ondersteunen, zodat de landen van de Westelijke Balkan hun industriële basis verder kunnen versterken, onder meer door middel van technische bijstand en technologieoverdracht.

Or. en

Amendement 3

Voorstel voor een verordening Overweging 13 bis (nieuw)

Door de Commissie voorgestelde tekst

Amendement

(13 bis) Bij de uitvoering van deze verordening moeten zowel de eerbiediging van arbeidsrechten, zoals minimumnormen voor arbeidswetgeving, gelijkheid, gezondheid en veiligheid op het werk en non-discriminatie, als de bevordering van sociale bescherming en sociale dialoog als leidraad dienen en worden bevorderd, teneinde te zorgen voor verder afstemming op de EU-voorschriften en -normen.

Or. en

Amendement 4

Voorstel voor een verordening Overweging 22

Om een efficiënte uitvoering van de faciliteit te waarborgen, waaronder de vergemakkelijking van de integratie van de begunstigden van de Westelijke Balkan in de Europese waardeketens, moeten alle in het kader van deze faciliteit gefinancierde en aangekochte leveringen en materialen afkomstig zijn uit de lidstaten, de begunstigden, partijen bij de Overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte, landen die vallen onder bijlage I bij Verordening (EU) 2021/947 van het Europees Parlement en de Raad¹⁰ en bijlage I bij Verordening (EU) 2021/1529 van het Europees Parlement en de Raad, en landen waarvoor wederzijdse toegang tot externe hulp in de begunstigden is vastgesteld door de Commissie, tenzij de leveringen en materialen in geen van die landen tegen redelijke voorwaarden kunnen worden ingekocht.

¹⁰ Verordening (EU) 2021/947 van het Europees Parlement en de Raad van 9 juni 2021 tot vaststelling van het instrument voor nabuurschapsbeleid, ontwikkeling en internationale samenwerking – Europa in de wereld, tot wijziging en intrekking van Besluit nr. 466/2014/EU van het Europees Parlement en de Raad en tot intrekking van Verordening (EU) 2017/1601 van het Europees Parlement en de Raad en Verordening (EG, Euratom) nr. 480/2009 van de Raad (PB L 209 van 14.6.2021, blz. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/947/oj>).

(22) Om een efficiënte uitvoering van de faciliteit te waarborgen, waaronder de vergemakkelijking van de integratie van de begunstigden van de Westelijke Balkan in de Europese waardeketens, moeten alle in het kader van deze faciliteit gefinancierde en aangekochte leveringen en materialen afkomstig zijn uit de lidstaten, de begunstigden, partijen bij de Overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte, landen die vallen onder bijlage I bij Verordening (EU) 2021/947 van het Europees Parlement en de Raad¹⁰ en bijlage I bij Verordening (EU) 2021/1529 van het Europees Parlement en de Raad, en landen waarvoor wederzijdse toegang tot externe hulp in de begunstigden is vastgesteld door de Commissie, tenzij de leveringen en materialen in geen van die landen tegen redelijke voorwaarden kunnen worden ingekocht, ***in welk geval de aanbestedingen in overeenstemming moeten zijn met de huidige en toekomstige EU-regelgeving inzake passende zorgvuldigheid in toeleveringsketens.***

¹⁰ Verordening (EU) 2021/947 van het Europees Parlement en de Raad van 9 juni 2021 tot vaststelling van het instrument voor nabuurschapsbeleid, ontwikkeling en internationale samenwerking – Europa in de wereld, tot wijziging en intrekking van Besluit nr. 466/2014/EU van het Europees Parlement en de Raad en tot intrekking van Verordening (EU) 2017/1601 van het Europees Parlement en de Raad en Verordening (EG, Euratom) nr. 480/2009 van de Raad (PB L 209 van 14.6.2021, blz. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/947/oj>).

Or. en

Amendement 5

Voorstel voor een verordening Artikel 3 – lid 2 – punt a

Door de Commissie voorgestelde tekst

de overgang van de begunstigden te versnellen naar duurzame en inclusieve economieën die in staat zijn de concurrentiedruk van de eengemaakte markt van de Unie het hoofd te bieden, en naar een stabiel investeringsklimaat;

Amendement

a) de overgang van de begunstigden te versnellen naar duurzame, **billijke** en inclusieve economieën die in staat zijn de concurrentiedruk van de eengemaakte markt van de Unie het hoofd te bieden, en naar een stabiel investeringsklimaat;

Or. en

Amendement 6

Voorstel voor een verordening Artikel 3 – lid 2 – punt g

Door de Commissie voorgestelde tekst

innovatie te stimuleren, met name voor kmo's, en ter ondersteuning van de groene en de digitale transitie;

Amendement

g) innovatie te stimuleren, met name voor kmo's, en ter ondersteuning van de groene en de digitale transitie, **door te voorzien in technische bijstand en technologieoverdracht**;

Or. en

Amendement 7

Voorstel voor een verordening Artikel 3 – alinea 2 – punt i

Door de Commissie voorgestelde tekst

de fundamentele aspecten van het uitbreidingsproces verder te versterken, met inbegrip van de rechtsstaat, de democratie, de eerbiediging van de mensenrechten en fundamentele vrijheden, door het bevorderen van een onafhankelijke rechterlijke macht, een versterkte veiligheid, de bestrijding van fraude, corruptie, georganiseerde criminaliteit en het witwassen van geld en terrorismefinanciering, belastingontduiking

Amendement

i) de fundamentele aspecten van het uitbreidingsproces verder te versterken, met inbegrip van de rechtsstaat, de democratie, de eerbiediging van de mensenrechten en fundamentele vrijheden, door het bevorderen van een onafhankelijke rechterlijke macht, een versterkte veiligheid, de bestrijding van fraude, corruptie, georganiseerde criminaliteit en het witwassen van geld en terrorismefinanciering, belastingontduiking

en belastingfraude; het internationaal recht na te leven; mediavrijheid en academische vrijheid en een gunstig klimaat voor het maatschappelijk middenveld te bevorderen; sociale dialoog te bevorderen; gendergelijkheid, non-discriminatie en verdraagzaamheid te bevorderen om de eerbiediging van de rechten van personen die tot minderheden behoren, te garanderen en te versterken;

en belastingfraude; naleven van het internationaal recht; bevorderen van mediavrijheid en academische vrijheid en een gunstig klimaat voor het maatschappelijk middenveld; sociale dialoog **en de bescherming van arbeidsrechten** te bevorderen; **inkomensongelijkheid terug te dringen; sociale dumping te voorkomen;** gendergelijkheid, non-discriminatie en verdraagzaamheid te bevorderen om de eerbiediging van de rechten van personen die tot minderheden behoren, te garanderen en te versterken;

Or. en

Amendement 8

Voorstel voor een verordening Artikel 4 – lid 4

Door de Commissie voorgestelde tekst

In het kader van de faciliteit worden klimaatmitigatie en klimaatadaptatie, biodiversiteit en de bescherming van het milieu, de mensenrechten, democratie, gendergelijkheid en, waar nodig, de beperking van het risico op rampen geïntegreerd, en vooruitgang bij het bereiken van de doelstellingen voor duurzame ontwikkeling ondersteund, waarbij geïntegreerde maatregelen worden bevorderd die nevenvoordelen kunnen opleveren en waarmee meerdere doelstellingen op coherente wijze kunnen worden bereikt. Gestrande activa moeten worden vermeden en de activiteiten moeten zijn gebaseerd op het beginsel dat geen schade mag worden berokkend en dat niemand aan zijn lot mag worden overgelaten, evenals op de mainstreaming van duurzaamheid die ten grondslag ligt aan de Europese Green Deal.

Amendement

4. In het kader van de faciliteit worden klimaatmitigatie en klimaatadaptatie, biodiversiteit en de bescherming van het milieu, de mensenrechten **en arbeidsrechten**, democratie, gendergelijkheid en, waar nodig, de beperking van het risico op rampen geïntegreerd, en vooruitgang bij het bereiken van de doelstellingen voor duurzame ontwikkeling ondersteund, waarbij geïntegreerde maatregelen worden bevorderd die nevenvoordelen kunnen opleveren en waarmee meerdere doelstellingen op coherente wijze kunnen worden bereikt. Gestrande activa moeten worden vermeden en de activiteiten moeten zijn gebaseerd op het beginsel dat geen schade mag worden berokkend en dat niemand aan zijn lot mag worden overgelaten, evenals op de mainstreaming van duurzaamheid die ten grondslag ligt aan de Europese Green Deal.

Or. en

Amendement 9

Voorstel voor een verordening Artikel 5 – lid 2

Door de Commissie voorgestelde tekst

De Commissie monitort de vervulling van de in lid 1 vermelde basisvoorwaarde voordat in het kader van de faciliteit betalingen aan de begunstigden worden verricht en gedurende de gehele duur van de steun die in het kader van de faciliteit wordt verleend, waarbij naar behoren rekening wordt gehouden met het laatste uitbreidingspakket. De Commissie kan een besluit vaststellen waarin wordt geconcludeerd dat aan sommige van deze basisvoorwaarden niet is voldaan, en in het bijzonder de in artikel 21 bedoelde vrijgave van middelen opschorten, ongeacht of aan de in artikel 16, lid 3, bedoelde betalingsvoorwaarden is voldaan.

Amendement

2. De Commissie monitort de vervulling van de in lid 1 vermelde basisvoorwaarde voordat in het kader van de faciliteit betalingen aan de begunstigden worden verricht en gedurende de gehele duur van de steun die in het kader van de faciliteit wordt verleend, waarbij naar behoren rekening wordt gehouden met het laatste uitbreidingspakket. De Commissie kan een besluit vaststellen waarin wordt geconcludeerd dat aan sommige van deze basisvoorwaarden niet is voldaan, en in het bijzonder de in artikel 21 bedoelde vrijgave van middelen opschorten, ongeacht of aan de in artikel 16, lid 3, bedoelde betalingsvoorwaarden is voldaan.

Begunstigden krijgen de kans tekortkomingen te verhelpen om aan de basisvoorwaarden te voldoen, zodat zij na een positief besluit van de Commissie toegang kunnen krijgen tot de middelen.

Or. en

Amendement 10

Voorstel voor een verordening Artikel 8 – lid 3

Door de Commissie voorgestelde tekst

Alle in het kader van deze faciliteit gefinancierde en aangekochte leveringen en materialen zijn afkomstig uit de in lid 1, punten a) en b), bedoelde landen, tenzij de leveringen en materialen niet onder redelijke voorwaarden in een van die landen kunnen worden verkregen. Daarnaast zijn de regels inzake beperkingen in lid 6 van toepassing.

Amendement

3. Alle in het kader van deze faciliteit gefinancierde en aangekochte leveringen en materialen zijn afkomstig uit de in lid 1, punten a) en b), bedoelde landen, tenzij de leveringen en materialen niet onder redelijke voorwaarden in een van die landen kunnen worden verkregen. ***In dat geval moeten de aanbestedingen in overeenstemming zijn met de huidige en toekomstige EU-regelgeving inzake passende zorgvuldigheid in***

toeleveringsketens. Daarnaast zijn de regels inzake beperkingen in lid 6 van toepassing.

Or. en